

Lærerveiledning til

Men hvem er du?

av Martin Ernstsén

Mål med opplegget:

Å vekke elevenes interesse for skjønnlitteratur:

- ✓ gjennom at elevene utforsker tekstene
- ✓ gjennom at elevene analyserer virkemidler og modaliteter
- ✓ gjennom at elevene setter ord på sin personlige leseopplevelse
- ✓ gjennom at elevene diskuterer temaer som tas opp i teksten og får innsikt i andre menneskers tanker og livsbetingelser
- ✓ gjennom at elevene reflekterer kritisk over tekstenes påvirkningskraft og troverdighet, og opptrer etisk og reflektert i kommunikasjon med andre
- ✓ gjennom at elevene bruker skjønnlitterære og sammensatte tekster som inspirasjon og modell for egne tekster

Før lesing

I denne tegneserieromanen møter vi på en voksen sønn som reiser på besøk til sin far som har fått Alzheimer og er innlagt på et sykehjem. Det blir også en reise i minner fra tiden som barn, ungdom og til slutt voksen. I en felles assosiativ forestillingsverden forsøker sønnen å forstå og forsone seg med far og fortid.

Utdraget er fra side 51-68 i tegneserieromanen.

Forslag til klassesamtaler:

- Hva er samtidslitteratur? Hvilke temaer synes du det er viktig å ta opp i dagens samfunn?
- Se på tittel og bokomslag. Hvilke tanker og følelser får du?
- Hva tenker du på når du hører ordene «sykehjem» og «eldreomsorg»?
- Hva vil det si å være gammel? Hvem er gammel i dine øyne? Har dere ulike synspunkter her?
- Hva vet du om demens?

- Hva er en sammensatt tekst? Kom med eksempler på ulike typer sammensatte tekster som du møter på i hverdagen.
- Hvilke visuelle virkemidler brukes ofte i en sammensatt tekst? (Stikkord til lærer: Blikkfang, skrifttyper, fargebruk, kontrastbruk, komposisjon, utsnitt og vinkel.)
- Hvor ofte leser du tegneserier?
- Hva tenker du om å lese en roman som er i tegneserieform? Kan det forsterke eller redusere leseopplevelsen? Utdyp.

Underveis

Legg merke til detaljer i hver tegneserierute. Hva synes du om bildeutsnitt og plassering av karakterer og skrift? Legg også merke til fargebruken. Farger kan symbolisere ulike følelser og brukes som kontraster. Opplever du fargebruken og bildeutsnitt som fremtredende i dette tegneserieutdraget? Noter og understrek gjerne underveis slik at du kan vise med eksempler etter lesing.

Etter lesing

I makkerpar/læringspar:

- Finn ut hvem tegneserieskaperen er. Hva har han laget/skrevet tidligere?
- Hva skjer i denne tegneserien? Gjenfortell til hverandre.
- Hvem har synsvinkelen?
- Hvordan synes dere lys, skygge og farger er brukt i tegneserien?
- Hvordan forsterker bildeutsnittene det som skjer i tegneserien?
- Hva synes dere at disse visuelle virkemidlene gjør med tegneseriens uttrykk? Hva vil tegneserieskaperen at dere skal fokusere på, tror dere?
- Hvorfor ender utdraget fra tegneserien der den gjør?

- Hvilke temaer synes dere tegneserien tar opp?

- Tegneserieromanen handler om jeg-personens forsoning med sin gamle og demente far.

Hva er forsoning? Er det forskjell på forsoning og tilgivelse?

- I dette utdraget kommer faren og stemoren med utsagn som kan defineres som rasistiske.

Er det enklere å akseptere rasistiske utsagn hos eldre mennesker/eldre generasjoner fordi de «ikke vet bedre»?

- Hva synes dere om å lese om slike temaer i tegneserieformat?

Klassesamtale/grupper:

- Det er flere temaer som tas opp i tegneserieutdraget. Del klassen inn i grupper der de kan diskutere og finne informasjon om disse påstandene:

1. Eldre mennesker kan vi ikke forandre. De må nesten få lov til å si akkurat hva de mener, de har levd et langt liv og vet alltid best.

2. Det er helt normalt og naturlig å se foreldrene sine bli gamle og reduserte. Det hører med til livsløpet.

3. Du mister makten over deg selv når du må bo på sykehjem. Du mister selvstendigheten og integriteten din.

4. Alzheimer er en sykdom som skaper mye sorg og fortvilelse, både hos den som er diagnostisert og for de pårørende.

5. Fremmedfrykt er en naturlig del av menneskelig adferd og er dermed ikke et resultat av sosial påvirkning.

- Hvorfor tar tegneserieskaperen opp slike temaer, tror dere?

- Vil dere kalle tegneserien realistisk eller modernistisk? Eller begge deler?

- Hva synes dere om tegneserieromanen som sjanger? Er det noe som kan være interessant å lese mer av? Har det gitt en annen leseopplevelse enn det dere er vant til?

Individuelt:

- Skriv et essay om demens og det å være pårørende til noen med en demensdiagnose.
- Skriv en fagartikkel om Alzheimers sykdom.
- Skriv en reflekterende tekst om fremmedfrykt i Norge. Sammenlikn gjerne foreldre- og besteforeldregenerasjonen med dagens generasjon.

Videre

- Les hele tegneserieromanen. 😊

- Lag din egen tegneserie (på papir eller digitalt) om noe som engasjerer deg og/eller som du har erfaring med og som du ønsker å opplyse andre om.

Oppskrift: 1. Bestem hva du skal fortelle om, gjerne et samfunnsproblem som du ønsker å sette søkelys på. 2. Lag figurene. Finn ut hva som skal være spesielt for hver av dem. 3. Lag teksten, hva skal sies og hva skal «leses mellom linjene» (rutene)? 4. Hvilke bildeutsnitt skal du bruke? 5. Husk at fargebruk har mye å si, hva kan du uttrykke ved hjelp av farger? 6. Lag tegneserien! 😊

- Lag en informativ podkast i grupper på fire der dere forteller om Alzheimers sykdom og andre demensdiagnoser. Ta også for dere påkjenningen det er å være pårørende. Lag gjerne en problemstilling, som f.eks. «Demens – hvor stort samfunnsproblem er det, egentlig?»

Finn pålitelige kilder.

Noen anbefalte kilder:

- NRK-serien Demenskoret: [Demenskoret - NRK TV](#)
- Helsenorge.no: [Hva er demens? - Helsenorge](#)
- Nasjonalforeningen for folkehelsen: [Hva er demens? \(nasjonalforeningen.no\)](#)
- NHI.no: [Demens - NHI.no](#)
- Helsedirektoratet: [Om demens - Helsedirektoratet](#)

Er du pårørende? Ta gjerne kontakt med Demenslinjen og prat med erfarne sykepleiere:

[Demenslinjen \(nasjonalforeningen.no\)](https://www.nasjonalforeningen.no)